

Säkylän hyvinvointikertomus 2016

Hyvinvointikertomus 2016

Hyvinvointikertomus perustuu terveydenhuoltolakiin (30.12.2010/1326), jonka mukaan kunnan on seurattava asukkaitensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin. Lain 12 §:n mukaan ”Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä on raportoitava valtuustolle vuosittain, minkä lisäksi valtuustolle on kerran valtuustokaudessa valmistettava laajempi hyvinvointikertomus.”

Terveydenhuoltolaki korostaa eri toimialojen yhteistyötä terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Kunnan on strategisessa suunnittelussaan asetettava paikallisiin olosuhteisiin ja tarpeisiin perustuvat terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen tavoitteet ja toimenpiteet. Lain 11 § mukaan ”Kunnan ja sairaanhoitopiirin kuntayhtymän on päätöksenteon ja ratkaisujen valmistelussa arvioitava ja otettava huomioon tehtävien päätösten ja ratkaisujen vaikutukset väestön terveyteen ja sosiaaliseen hyvinvointiin.” Myös kuntalain mukaan kunnan ensisijaisimpia tehtäviä on asukkaidensa hyvinvoinnin edistäminen.

Kuntalaisten hyvinvoinnin tarkastelun lisäksi hyvinvointikertomus laaditaan päätöksenteon tueksi. Näin ollen hyvinvointikertomuksessa kuvataan:

- terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavien tekijöiden muutoksia Säkylässä
- palvelujärjestelmän ja päätöksenteon toimivuutta ja sen kykyä vastata väestön hyvinvointitarpeisiin
- Ennaltaehkäisevään työhön liittyviä mahdollisuuksia

Lisäksi hyvinvointikertomuksessa linjataan kunnan hyvinvointipolitiikka sekä lakisääteiset tavoitteet ja toimenpiteet tulevaisuutta varten. Näitä voidaan pohtia lisää esimerkiksi väestöön liittyvien tai palvelujärjestelmässä havaittujen vahvuuksien ja kehittämiskohteiden avulla.

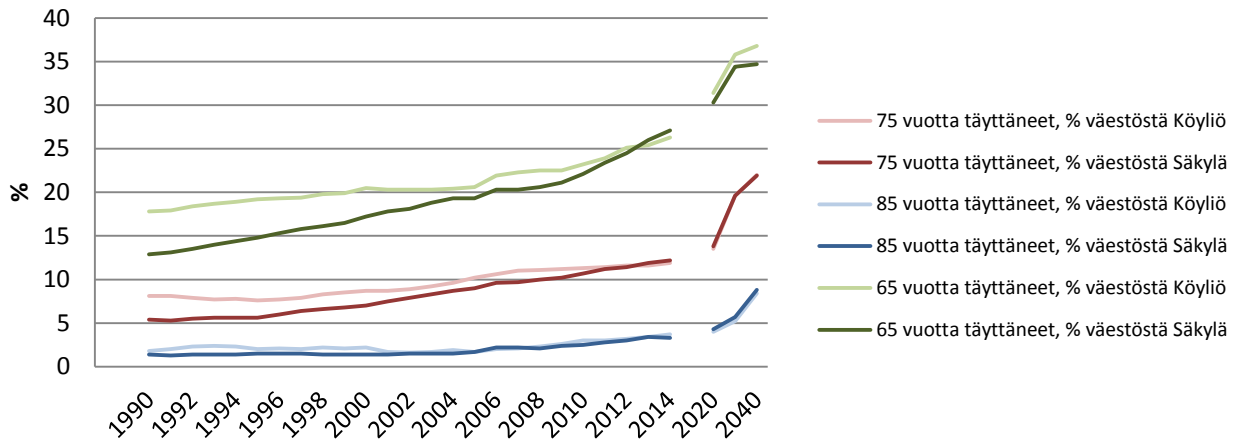
Säkyllän Hyvinvointikertomus 2016 on rakenteeltaan tiivis kuvaus edellä mainituista asioista, jota pystytään hyödyntämään tehokkaasti osana päätöksentekoa. Väestön hyvinvoinnin tilaa, palvelujärjestelmää tai tulevia haasteita on tarkasteltu yksityiskohtaisemmin eri tehtäväalueiden omissa suunnitelmissa ja strategioissa, esimerkiksi ikäpoliittisessa strategiassa tai lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa.

Sisällysluettelo

1.0 Ikärakenne	4
2.0 Työllisyys	5
3.0 Terveystila	6
4.0 Turvallisuus	7
5.0 Kunnan hyvinvointityö.....	9
6.0 Tavoitteet ja toimenpiteet	12

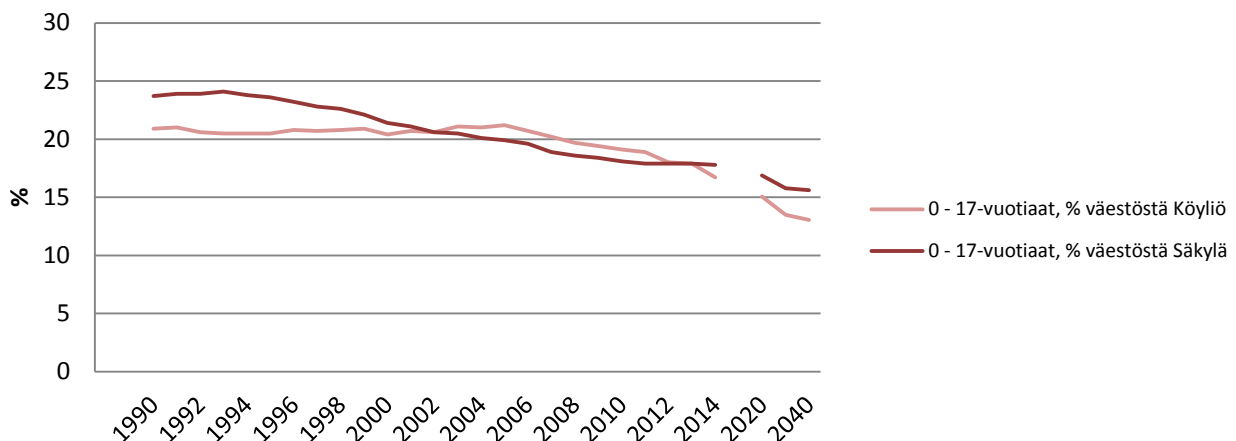
1.0 Ikärakenne

Säkylän ja Köyliön kuntien väestön ikärakenne on kehittynyt vuosien ajan lähes samalla tavalla. Molemmissa kunnissa ikäihmisten määrä on kasvanut hyvin voimakkaasti ja nuorempien osuus väestöstä on vähentynyt. Lisäksi väestöennusteet ovat molempien kuntien osalta negatiivisia, eli väestön määrä vähenee tasaisesti joka vuosi. Väestön ikärakenne on keskeinen indikaattori, kun arvioidaan väestön hyvinvointia tai tehdään tähän liittyviä päätöksiä.

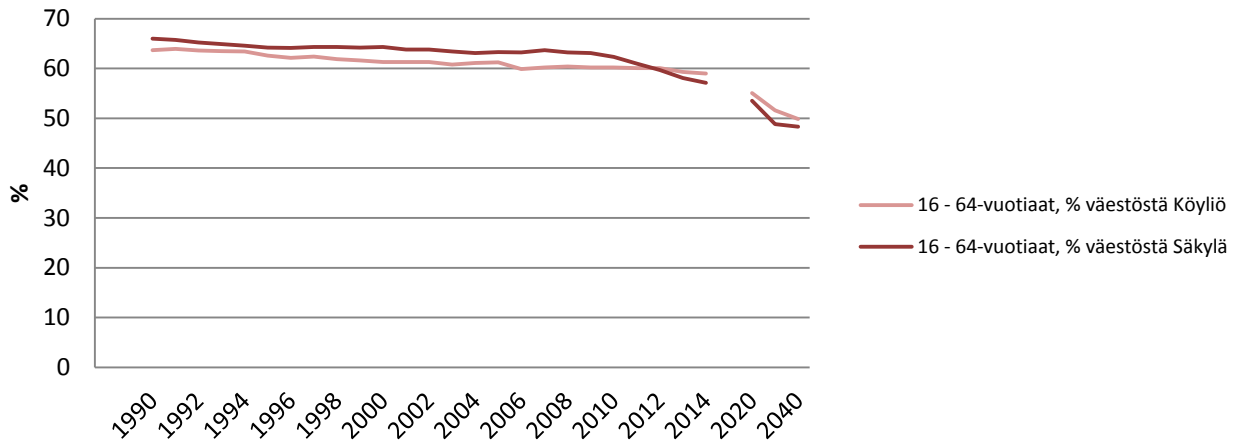
Yllä olevassa kuviossa on kuvattu Säkylässä ja Köyliössä asuvien yli 65-, yli 75- ja yli 85-vuotiaiden osuus väestöstä. Ikääntyneiden määrä kuntien väestöstä on kasvanut melko tasaisesti vuosien 1990–2014 välillä. Kuvaajan oikeassa laidassa olevat lyhyemmät janat kuvaavat edellä mainittujen ikäryhmien osuuden ennustetta vuosina 2020–2040. Yli 65 vuotta täyttäneiden määrä kasvaa ennusteiden mukaan hyvin voimakkaasti. Esimerkiksi vuonna 2030 joka viidennes säkyläläinen on yli 75-vuotias ja 80 vuotta täyttäneidenkin osuus väestöstä on ennusteiden mukaan lähes 10 % vuonna 2040.

Kun ikääntyneiden määrä kasvaa ja heidän osuus väestö laajenee, niin samaan aikaan alle 18-vuotiaiden määrä pienenee ja osuus väestöstä vähenee.

Väestön määrän muutos on alle 18-vuotiaiden kohdalla maltillisempaa kuin ikääntyneiden kohdalla. Huomioitavaa kuitenkin on, että esimerkiksi vuosina 2030–2040 alle 18-vuotiaita on noin 15 % Säkylän väestöstä. Yli 75-vuotiaita on vuonna 2040 yli 20 % väestöstä.

Riippumatta ikäihmisten määrän voimakkaasta kasvusta tai lasten ja nuorten määrän vähentymisestä, on Säkylän väestöstä suurin osa myös tulevaisuudessa 16–64-vuotiaita työkäisiä ihmisiä.

Kun Säkylän väestöennuste on tulevaisuuden osalta negatiivinen ja ikäihmisten osuus väestöstä kasvaa, tarkoittaa se myös työkäisten määrän vähentymistä ja osuuden pientymistä koko väestöstä. Vuoteen 2040 mennessä Säkylän väestöstä ennustetaan vähenevän satoja työkäisiä henkilöitä. Kaupungistumisen myötä muutos saattaa olla voimakkaampakin.

Säkylän väestön rakenne on tiivistetysti ikääntynyt ja tämä trendi vain vahvistuu tulevaisuudessa. Ikäihmisten määrä kasvaa ja alle 65 vuotiaiden määrä pienenee. Näin ollen yli 65 vuotta täyttäneiden osuus väestöstä kasvaa hyvin voimakkaasti.

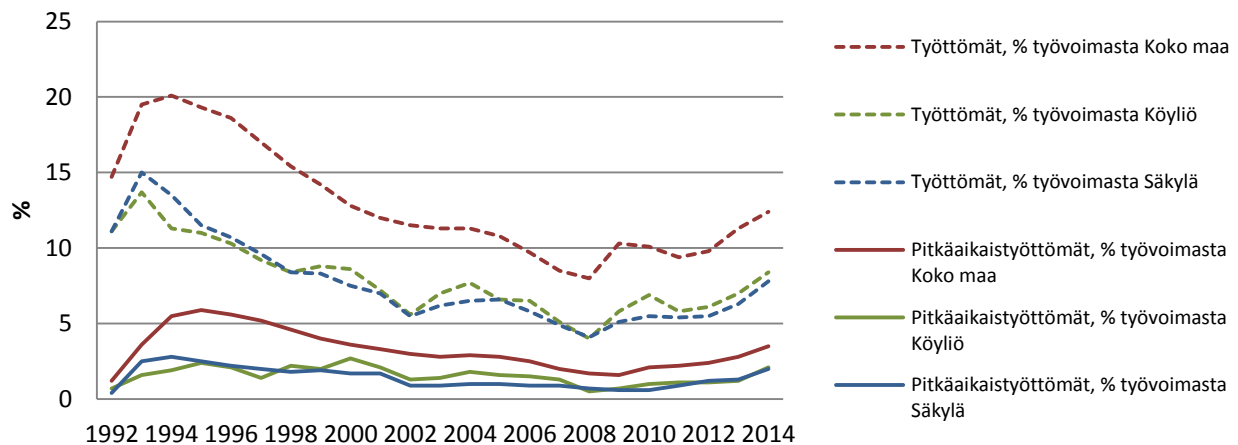
Lukumäärällisesti vuonna 2014 alle 18 vuotiaita oli noin 1250, työkäisiä oli noin 4150 ja yli 65 vuotiaita oli noin 1930. Vuonna 2030 alle 18 vuotiaita on noin 950, työkäisiä on noin 3190 ja yli 65 vuotiaita on noin 2240.

2.0 Työllisyys

Säkylän ja Köyliön työllisyystilanne on ollut maakuntaan ja koko maahan verraten aina poikkeuksellisen hyvällä tasolla. Alueen asukkaiden hyvinvointia arvioitaessa tämä on keskeinen seikka, koska hyvä työllisyystilanne tai vastaavasti laaja työttömyys vaikuttavat merkittävästi väestön yleiseen hyvinvointiin.

Seuraavassa kuviossa tarkastellaan Säkylän ja Köyliön työttömyystilanteen kehitystä suhteessa koko maan vastaavaan. Tarkastelussa ovat työttömien prosentuaalinen osuus työvoimasta ja pitkäaikaistyöttömien prosentuaalinen osuus työvoimasta. Kuvioista on huomioitava, että työttömyyttä seurataan Suomessa kuukausittain kahdella eri tilastolla. Tilastokeskuksen työvoimatutkimus perustuu otantaan ja työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilasto työ- ja elinkeinotoimistojen asiakasrekisterin tietoihin.

Riippumatta kumman tietolähteen pohjalta kuvio on muodostettu, on olennaista verrata Säkylän ja Köyliön tasoa koko maahan sekä arvioida, miten työllisyystilanne on muuttunut ja mikä on sen mahdollinen suunta tulevaisuudessa.

Yllä olevassa kuviossa on tietolähteenä työ- ja elinkeinoministeriön työnvälitystilasto, joka perustuu lainsäädäntöön ja hallinnollisiin määräyksiin. Työttömien määrä tulee tällöin työ- ja elinkeinotoimiston asiakasrekisterin tiedoista. Pitkäaikaistyötön on työtön työnhakija, jonka työttömyys on kestänyt ilman keskeytystä vähintään yhden vuoden.

Säkyliän ja Köyliön työttömyystilanne on pysytellyt koko tarkastelujakson ajan selvästi koko maan keskitasoa alempana. Kuntien keskinäinen ero on ollut hyvin pieni. Pitkäaikaistyöttömyyden tason vaihtelut ovat vaihtelevampia kuin työttömyystason.

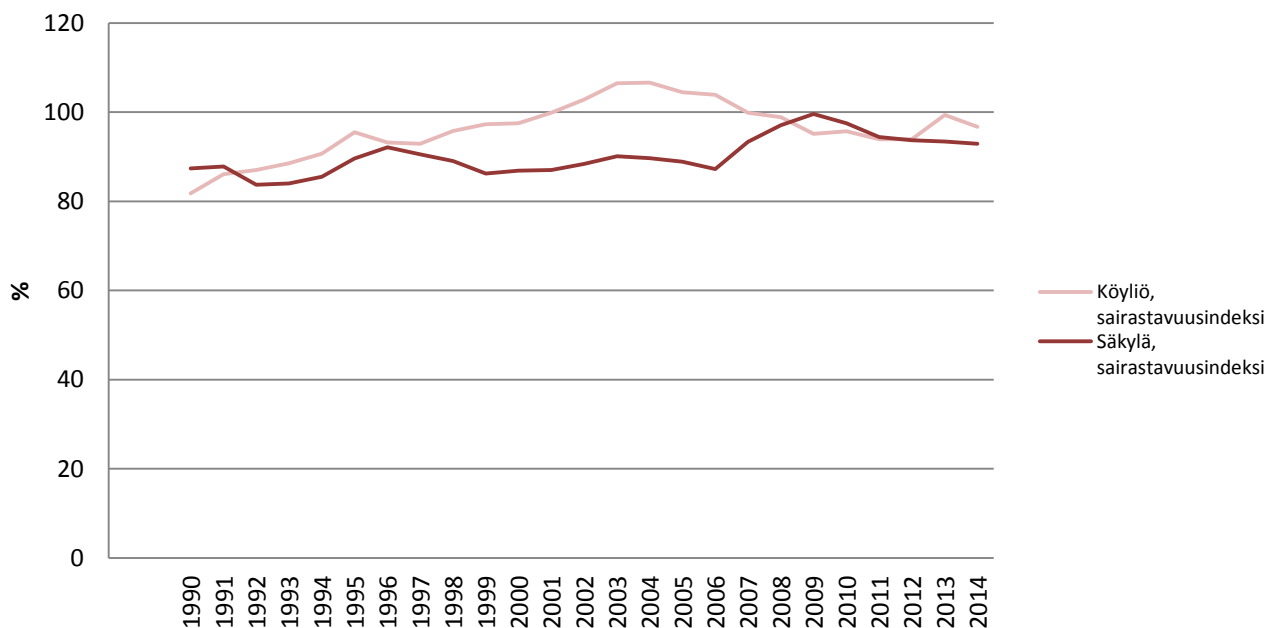
Vuonna 2016 on tärkeä tarkastella viimeisimpiä vuosia. Säkyliän ja Köyliön kuntien työllisyystilanteissa näkyy selvästi talouden yleinen taantuma. Trendi on ollut ja on myös vuosina 2015 ja 2016 nouseva sekä työttömien että pitkäaikaistyöttömien kohdalla. Tulevaisuuden työllisyysennusteet näyttävät niin ikään melko negatiivisilta.

Vaikka työttömiä on selvästi vähemmän kuin koko maassa, on trendi Säkyliässä nouseva. Koska toimeentulolla on selvä yhteys yksilön ja perheen hyvinvointiin, vaikuttaa työllisyystilanne ja sen kehitys melko synkältä väestön hyvinvointia tarkasteltaessa.

3.0 Terveydentila

Terveydentila on hyvinvoinnin perustekijöitä. Seuraavassa väestön terveydentilaa tarkastellaan Säkyliässä ja Köyliössä Kelan ikävakioidun sairastavuusindeksin avulla. Ikävakioidussa aineistossa väestön ikääntymisen vaikutukset sairastavuuteen on neutraloitu. Näin ollen väestön terveydentilasta saadaan selkeämpi kuva. Ikävakioimattomassa aineistossa väestön terveydentila olisi luonnollisesti heikempi ikääntyneimpien alueiden kohdalla, koska ikääntyessä terveydentila ja toimintakyky heikkenevät.

Kelan Sairastavuusindeksi perustuu kolmeen tilastomuuttujaan: kuolleisuuteen, työkyvyttömyyseläkkeellä olevien osuuteen työikäisistä (16–64-vuotiaat) sekä lääkkeiden ja ravintovalmisteiden korvausoikeuksien haltijoiden osuuteen väestöstä. Indikaattori ilmaisee indeksin avulla miten tervettä tai sairasta väestö on suhteessa koko maan väestön keskiarvoon, joka on 100.

Sairastavuusindeksin avulla pyritään kertomaan yleistilanne kunnan sairastavuudesta, ja aikasarja osoittaa onko kunta etäännytynyt maan keskiarvosta vai lähestynyt sitä.

Säkyliän ja Köyliön sairastavuusindeksit ovat olleet viimeiset 25 vuotta melko hyvällä tasolla. Säkyliän asukkaiden sairastavuus on ollut indeksin mukaan parempi kuin koko maassa keskimäärin koko tarkastelujakson ajan. Myös Köyliön asukkaiden sairastavuus on ollut hyvällä tasolla. Ainoastaan vuosina 2002–2006 köyliöläisten sairastavuusindeksi on ollut korkeampi kuin koko maassa keskimäärin.

Kelan ikävakioitu sairastavuusindeksi antaa melko positiivisen kuvan väestön terveydentilasta. Myös trendi yllä olevan kuvaajan viimeisiltä vuosilta on laskeva.

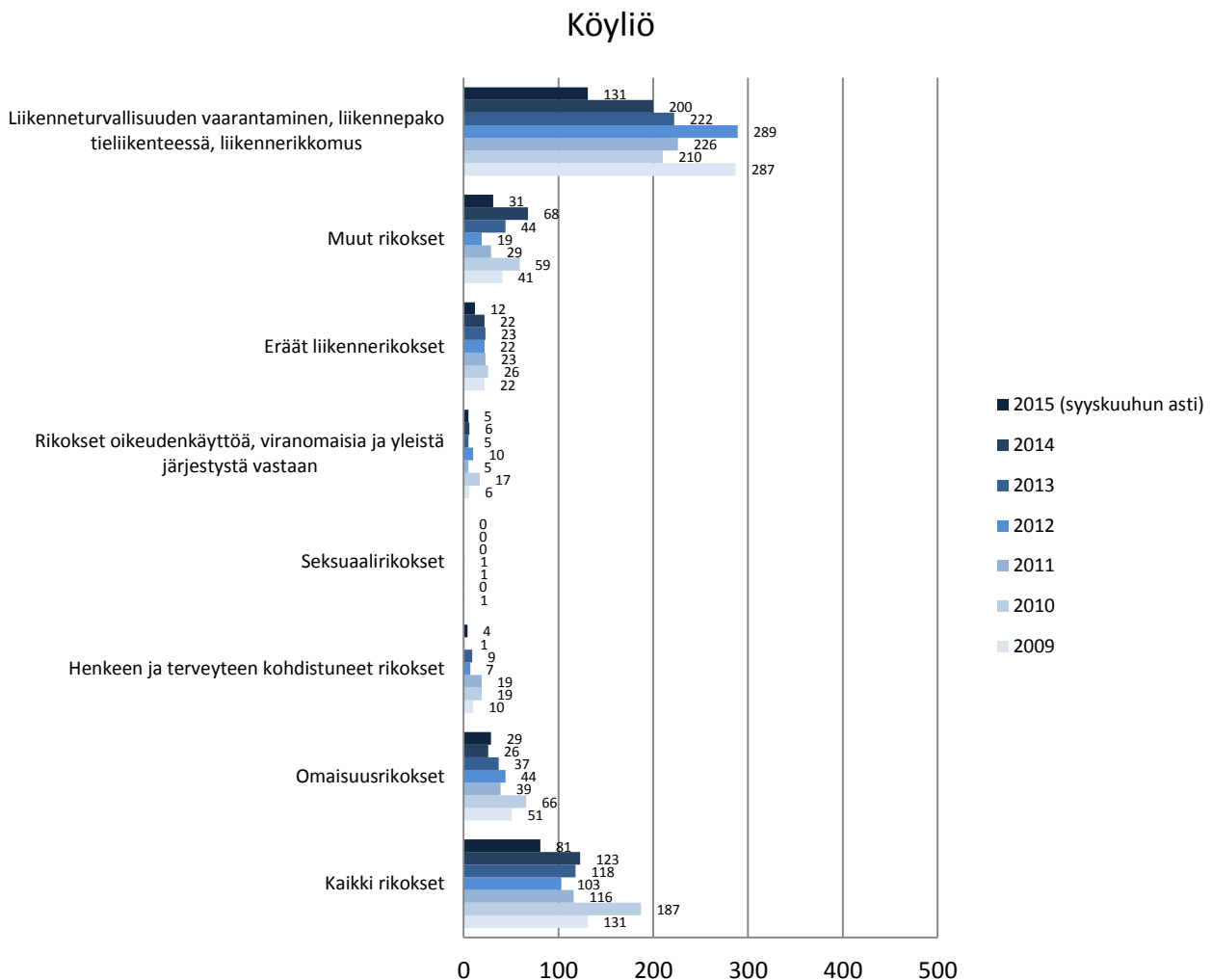
4.0 Turvallisuus

Sisäministeriö on ottanut kantaa vuonna 2014 turvallisuuden merkitykseen osana muuta hyvinvointipoliittista toimintaa raportissaan ”Päätöksiä turvallisuudesta - Turvallisuus osaksi kunnan sähköistä hyvinvointikertomusta”. Raportin mukaan turvallisuus ja hyvinvointi liittyvät hyvin tiiviisti toisiinsa. Molemmat käsitteet pitävät sisällään yhteiskunnan häiriöttömän tilan, jota puolestaan varautuminen ja jatkuvuudenhallinta edistävät. Lasten, nuorten ja ikääntyneiden hyvinvointia edistävät toimet edistävät myös heidän turvallisuuttaan. Tämä niin sanottu hyvinvointiturvallisuus on myös rikoksia, häiriöitä ja onnettomuuksia ennalta ehkäisevää työtä.

Raportissa myös todetaan virheelliseksi sellainen ajattelu, jonka mukaan turvallisuuden tuottamisesta vastaavat ainoastaan turvallisuusviranomaiset. Tämä haittaa kuntalaisten arjen turvallisuuden ja turvallisuuden tunteen vahvistumista. Raportin mukaan turvallisuussuunnitelman liittäminen osaksi hyvinvointikertomusta on mahdollisuus ja keino liittää turvallisuusasiat osaksi kunnan strategiaa, toiminnan ja talouden suunnittelua sekä päätöksentekoa kunnissa.

(Raportissa viitataan Kuntaliiton työkaluun: ”Sähköinen hyvinvointikertomus”, mutta ajatukset ovat sovellettavissa myös perinteiseen hyvinvointikertomukseen)

Turvallisuutta arvioiviksi indikaattoreiksi on Säkylän hyvinvointikertomuksessa valittu rikollisuuden määrään liittyvät raportoidut tiedot. Huomioitava on, että nämä kuvaavat vain toteutuneita turvallisuusongelmia. Esimerkiksi sisäministeriön raportissa on lueteltu noin 25 erilaista indikaattoria, luokiteltuna seuraaviin ryhmiin: toteutuneet turvallisuusongelmat, turvallisuusongelmia ennakoivat, turvallisuuden tunne ja ennaltaehkäisevä turvallisuustyö.

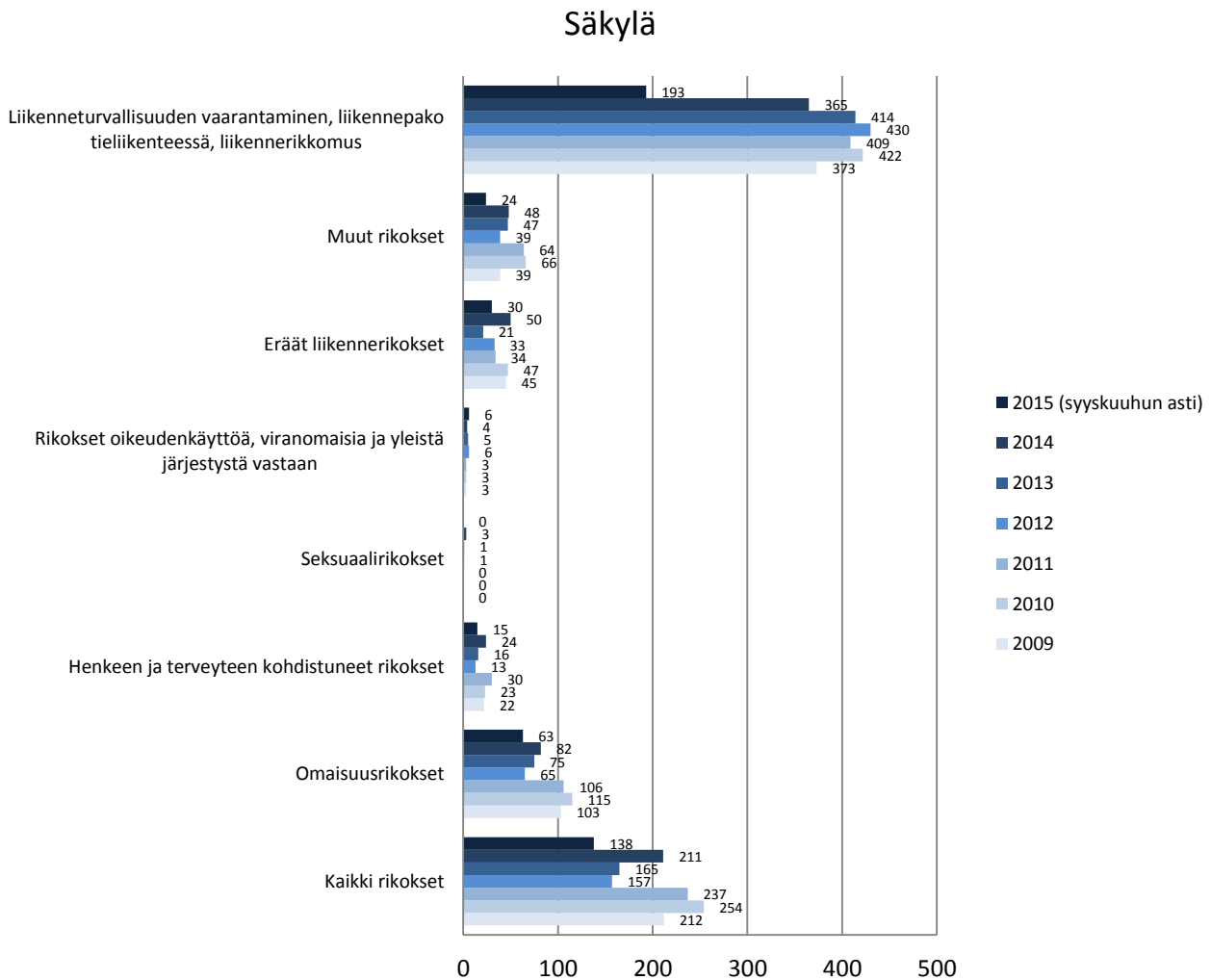

Edellä olevassa kuvaajassa on kuvattu Köyliössä tapahtuneiden eri rikosten määrä 2009–2015 (syyskuuhun asti). Seuraavalla sivulla esitellään samat tiedot Säkylän kunnan osalta.

Rikosten määrien tarkastelu on jaettu kahdeksaan eri ryhmään tilastokeskuksen tietoihin perustuen: 1. Liikenneturvallisuuden vaarantaminen, liikennepako tieliikenteessä, liikennerikkomus, 2. Muut rikokset, 3. Eräät liikennerikokset, 4. Rikokset oikeudenkäyttöä, viranomaisia ja yleistä järjestystä vastaan, 3. seksuaalirikokset, 4. Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset, 5. Omaisuusrikokset, 6. Kaikki rikokset.

Rikosten määrät ovat vaihdelleet tarkasteluvuosina melko tasaisesti eikä merkittäviä nousuja tai laskuja ole näissä havaittavissa. Liikenteeseen liittyvien rikosten ja kaikkien rikosten ryhmässä trendi on laskeva, joten kehityksessä on havaittavissa positiivisia piirteitä.

Säkylässä suunta on Köyliöön verrattuna lähes sama. Rikosten määrissä ei ole havaittavissa merkittäviä muutoksia ja viimevuosien trendi on hieman laskeva.

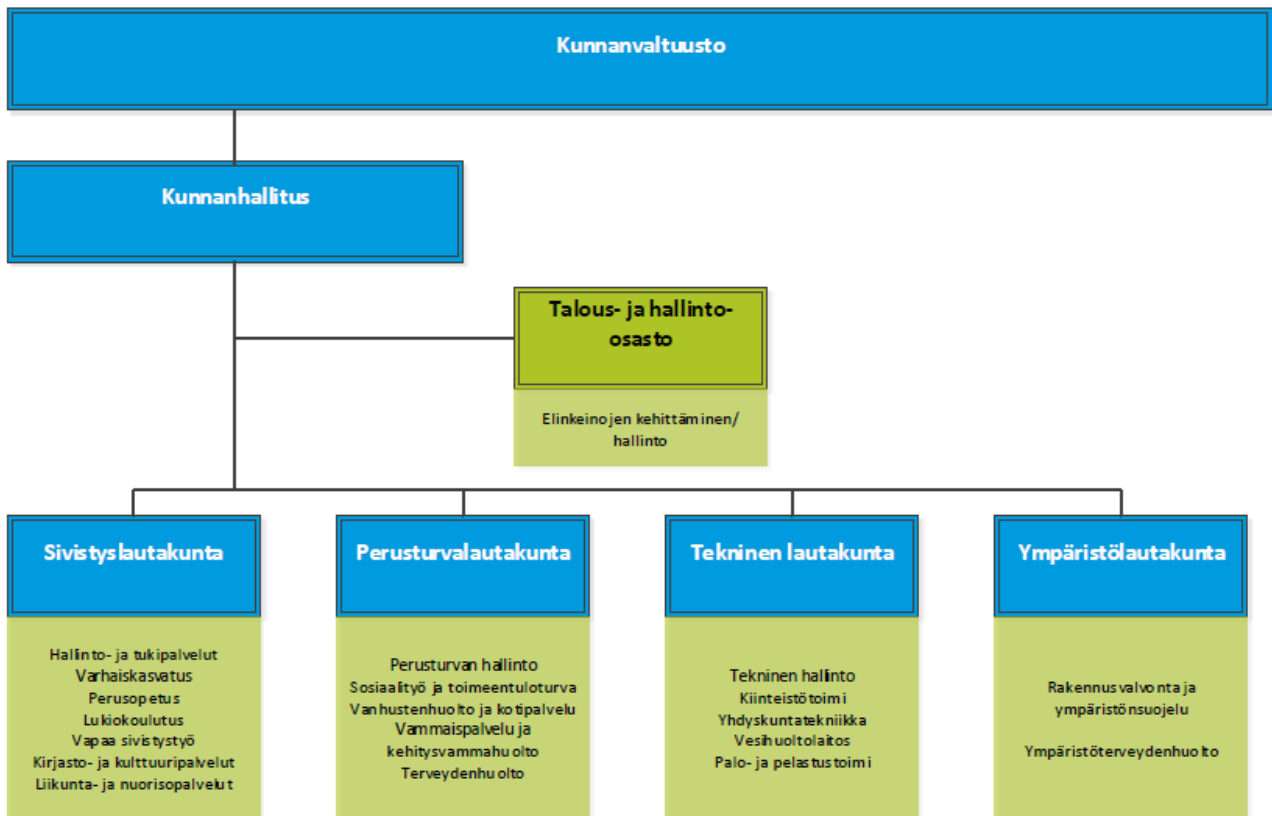
Rikosten määrän laajempaa vertailua on haastava toteuttaa, koska esimerkiksi kuntien toimintaympäristöissä ja väestössä on tähän merkittävästi vaikuttavia tekijöitä. Toisaalta laajempi tarkastelu edellyttäisi myös useampien indikaattorien tarkastelun. Edellä olevista kuvaajista voi kuitenkin arvioida rikosten määrän kehittymistä tulevina vuosina. Lukija saa kuvaajista myös kuvan rikollisuuden määrästä Säkylässä vuonna 2016, joka auttaa hahmottamaan turvallisuussuunnittelun kontekstia.

5.0 Kunnan hyvinvointityö

Kuntalaisten hyvinvointia edistetään poikkihallinnollisesti. Elinkeinoelämän toimintaympäristön parantaminen luo uutta työtä ja vähentää työttömyyttä, toimivat terveydenhuollon palvelut vähentävät sairastavuutta, hyvät sosiaalipalvelut parantavat heikommassa asemassa olevien perheiden mahdollisuuksia hyvinvoivaan elämään, pihojen hiekoitus ja julkisten tilojen kunnostus vähentää tapaturmia ja luo viihtyvyyttä, koulujen ryhmäkokojen pienentäminen vähentää syrjäytymistä sekä parantaa oppimistuloksia, rakennusten tarkastaminen lisää turvallisuutta ja ympäristöterveydenhuolto huolehtii muun muassa kuluttajaturvallisuudesta, elintarvikevalvonnasta ja eläinlääkintähuollosta.

Kunnan palvelujärjestelmä ja muu toiminta muodostavat hyvinvointipoliittisen kokonaisuuden, joka vaikuttaa väestön hyvinvointiin eri kulmista. Vaikka hyvinvointityötä tehdään osittain huomaamatta ja siihen erityistä huomiota kiinnittämättä, pitää sen tehokkuutta ja vaikuttavuutta arvioida. Kuntalain mukaan kunnan ensisijaisimpia tehtäviä on asukkaidensa hyvinvoinnin edistäminen. Hyvinvoinnin edistämisen tulee näin ollen olla johdonmukaista työskentelyä.

Säkylän kunnan hyvinvointityö rakentuu organisaatiokaavion mukaisesti:

Päätösten vaikutusten arviointi kuuluu luontaisesti normaaliin päätöksentekomenettelyyn. Joissain organisaatioissa tähän käytetään erilaisia menetelmiä, jotta vaikutusten arviointi olisi mahdollisimman tehokasta ja kattavaa.

Perusturvalautakunnan alaiset tehtävät nousevat helposti esille, kun pohditaan väestön hyvinvoinnin edistämisestä. Sosiaali- ja terveydenhuollon vaikutus väestön hyvinvointiin on merkittävin ja toimenpiteet vaikuttavat usein välittömästi, jolloin näiden mittaaminen ja toteaminen on yksinkertaista. Esimerkiksi lapsen huostaanotto parantaa usein välittömästi lapsen hyvinvointia ja lääkärin suorittama toimenpide vaikuttaa välittömästi potilaan hyvinvointiin.

Perusturvalautakunnan alaisuudessa tehdään kuitenkin myös paljon päätöksiä ja toimenpiteitä, jotka vaikuttavat kuntalaisten hyvinvointiin välillisesti. Välillisten vaikutusten arviointi on haastavaa ja niiden painoarvo saattaa laskea päätöksenteossa. Tutkimusten mukaan välilliset vaikutukset saattavat kuitenkin vaikuttaa väestön hyvinvointiin pitkällä aikavälillä moninkertaisesti verrattuna välittömiin toimenpiteisiin.

Väestön hyvinvointiin välillisesti vaikuttavien päätösten ja toimenpiteiden merkittävä asema korostaa kunnan hyvinvointityön organisaatiossa näin ollen myös muiden toimielinten alaista työtä. Kunnanhallituksen, sivistyslautakunnan sekä teknisen- ja ympäristölautakunnan alaisesta työstä on haastava löytää sosiaali- ja

terveydenhuollon kaltaisia esimerkkejä, joissa hampaan poisto vähentää kipua ja särkyä tai muistisairaana ikäihmisen sijoittaminen asumispalveluyksikköön parantaa asiakkaan turvallisuutta. Muiden toimielinten päätöksenteon vaikutukset väestön hyvinvointiin ovat kuitenkin hyvin merkittävät, vaikka niiden arvioiminen on haastavampaa. Vaikutukset ovat välillisiä.

Väestön hyvinvointiin vaikuttavien päätösten arviointia voidaan taloudellisesti haastavina aikoina peilata näiden taloudelliseen merkitykseen. Esimerkkinä voidaan käyttää ennaltaehkäiseviä ja muita hyvinvointia edistäviä toimenpiteitä, joiden merkitystä korostetaan useissa tutkimuksissa verrattuna korjaaviin toimenpiteisiin. Ennaltaehkäisevien toimenpiteiden vaikutukset ovat kuitenkin välillisiä, josta johtuen näiden painoarvoa ei välttämättä huomioida.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) mukaan hyvinvoinnin edistämällä ja ennaltaehkäisevillä toimilla on merkittäviä taloudellisia vaikutuksia:

- Lonkkamurtuman hinta on noin 15 000,00 €. Turvallisen liikkumisen edistäminen on murto-osa tästä.
- Jos päihde- ja rikoskierteeseen ajautunutta poikaa pystyttäisiin auttamaan lastensuojelutarpeen selvityksen jälkeen erityisnuorisotyön, päihdepsykiatrisen poliklinikan ja koulun yhteistyön avulla, maksaisi se 5 500 euroa. Vuoden sijoituksen kustannukset olisivat yli 110 000 euroa. (Lastensuojeluliiton tutkimus)
- Lapsiperhe-projektissa tehtiin laskelmia ennalta ehkäisevän työn, muun muassa perhetyöntekijän kustannuksista. Perhetyöntekijän perhekohtainen tuki maksoi erityistukea tarvitsevaa perhettä kohden keskimäärin 1 680 euroa. Ryhmäkohtainen tuki maksoi osallistujaa kohden noin 200 euroa. Perhetyöntekijän palkkaukseen kuluu arviolta 30 000 euroa vuodessa. Yhden kuukauden kestävä lastenpsykiatrisen hoitojakso maksaa noin 9 000–15 000 euroa. Lapsiperhe-projektin sisäisen ja ulkoisen arvioinnin tuloksena oli, että perhetyöllä ehkäistiin 4–6-kertaisten vaihtoehtokustannusten syntyminen.
- Orimattilan kaupungissa saatiin merkittäviä hyötyjä ja suuria säästöjä kahdella hankkeella, joiden tarkoituksena oli kaupungin työntekijöiden terveystuennan edistäminen. Poissaolot vähenivät 4,3 sairauspoissaolopäivää työntekijää kohden eli kokonaisuudessaan 2 270 päivää vähemmän sairauspoissaolopäiviä.

Hyvinvointia edistävien ja ennaltaehkäisevien toimenpiteiden vaikutuksista on lisäksi muita lukuisia esimerkkejä. Lisäksi on huomioitava, että vaikutukset ovat myös päinvastaisia. Hyvinvointia edistävien toimenpiteiden leikkaaminen voi käydä hyvin kalliiksi.

Taloudellisesti vaikeina aikoina päätösten vaikutusten arviointi on erittäin tärkeässä asemassa. Kunta vastaa julkisena toimijana väestön palvelujen järjestämisestä. Näin ollen kunta kantaa vastuun myös väestön hyvinvoinnin edistämisen mahdollisuuksista. Ensisijaisesti vastuu on luonnollisesti yksilöllä itsellään.

Vastuullisena toimijana kunnan tuleekin pohtia, mihin painopiste väestön hyvinvointia edistävässä työssä halutaan suunnata. Lisäksi on arvioitava, mitkä ovat palvelujärjestelmän heikkoudet ja vahvuudet.

6.0 Tavoitteet ja toimenpiteet

Seuraavat tavoitteet muodostavat arvo-pohjan päätöksentekojärjestelmälle ja kunnan operatiiviselle toiminnalle.

Taloudellisesti haastavina aikoinakin kunnan tärkein tehtävä on: ”Asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen”

Säkylän kunta pyrkii edistämään hyvinvointia edistävien toimenpiteiden ja ennaltaehkäisevien palveluiden toimintamahdollisuuksia

Säkylän kunnan poliittiset toimielimet ja viranhaltijat arvioivat päätöksenteossaan päätöksen vaikutusta väestön hyvinvointiin suoraan ja välillisesti

Edellä mainittujen tavoitteiden toimeenpano tapahtuu Säkylän kunnan joka päivässä työskentelyssä.